Ч. 257 (13.205). Львів, субота 19. листопада 1932. Poсztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долляр, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Польща між заходом і сходом.

З ЦИКЛЮ ДИСКУСІЇ ПРО ПОМОРСЬКИЙ КОРИДОР, ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКІ І ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВЗАЄМИНИ.

(На заході причаєний ворог. — Хто кому патронує? — Польські голоси за миром з німцями. — Ми і вони. — Самостійна політика чи інспірована з Берліна?).

IV.

Польські політичні кола здають собі справу з того, які небезпеки виростають для Польщі на її західних кордонах, де чатує грізний, впертий ворог, дожидаючи відповідного моменту. Деякі драматичні обставини, серед яких підписано польсько-радянський пакт неаґресії, вказують, як важною справою було для польської дипльоматії скорочення ворожого фронту*).

Це тим більше, що на Заході причаєний ворог не сам. За ним **фашистівська Італія,** яка голосить, що „договори це клаптики паперу" і тішиться, що фінансові клявзулі версайського трактату вже повалені, мілітарні — тріщать уже під натиском невдоволених, а територіяльні — швидко будуть повалені (зі статті відомого публіциста **Bergeret-a у „G. del Popolo"**. За тим ворогом стоїть теж **Англія,** якої фільонімецький погляд на справу коридору є безсумнівний. Недавно подали ми знов думки головного редактора „Ню-Йорк Таймсу" Симона Строньского, американського жида, які виразно вказують на те, як поширене **в Америці** переконання, що для **справжнього замирення світу необхідне є повернути німцям польське Поморя.** Чи вибір нового президента, цим разом із демократичної партії Вільсона, інспіратора „Польщі над морем", і те, що відомий оборонець „пронімецького ревізіонізму" сен. Бораг зійде зі сцени як предсідник комісії для закордонних справ — змінить американські настрої? Це ледви чи можливе. Вільсон після Версаю стратив кредит навіть у лавах демократичної партії. В усякому разі — так як тепер стоять справи — німецьким заходам біля ревіндикації східних земель коштом Польщі патронують: Італія, Анґлія і З.Д.П. Америки, себто **всі великодержави світу з виїмком Франції і Японії.** Коли зважимо, що Японія не тільки далеко, але ще занята безчисленними турботами з манджурським новотвором, то залишається одинокий союзник — Франція.

Не зменшуючи мілітарного і фінансового, як також зокрема престіжового значіння Франції в хорі держав, що кермують долями народів, годі не добачувати слабих сторін у приязні французів з поляками. Цій справі присвятили ми в квітні ц. р. дві з черги статті і не хочемо тут повторятись. Згадаємо тільки, що поруч зі сентиментом для Польщі, для „цієї історичної справедливости, що повернула цій мучениці — як висловився недавно Еріо — власну державність", є поміж французькими політиками і такі, що сприяють ідеї замирення французько-німецького **саме коштом польського Поморя і Шлеська.** Німці є майстрами в пропаґанді своєї справи, що ми вже зрештою нераз підкреслювали.

V.

Варшава вірить у непохитну вірність свого могутнього союзника, тягнеться з останнього на озброєння та мобілізує публичну опінію проти німців. Офіціяльно і неофіціяльно (через „Звйонзек Оброни Кресув Заходніх", „Ліга Морска і Кольоніяльна" і інші) готовляться всі ресурси, щоб згідно з національним престіжом стрінути евентуальну атаку німців.

Та разом із тим — хоч як боеві настрої і забаркуватий тон на загал виявляє в цій справі польська публіцистика — появляються час до часу тверезі голоси, що накликують до завішення зброї, до миру, хоч справжній мир можливий тільки при повній капітуляції Польщі.

Ось монархістичне „Слово" з Вильна, редаговане Мацкевичом з клюбу ББ., опублікувало на днях довшу статтю, в якій обговорює заходи Польщі у Франції для добуття позички й освітлює їх з точки воєнних алярмів, що їх поширюють у тійже Франції поляки.

„Одно або друге" — каже автор статті. **Або позичка або війна з німцями ізза коридору.** І в популярній формі вияснює кепську тактику поляків. Він запитує: хто дасть на гіпотеку гроші, коли ми заздалегідь заявляємо, що в цьому домі небавком буде пожежа, або хто дасть гроші людині, яка рівночасно заявляє, що піде лісом, де напевно чатують розбишаки, які ті гроші відберуть? Це — мовляв — пропаґанда в німецькому, а не в польському інтересі. Але найважніше те, що **автор при кінці декларується виразно як прихильник замирення** поляків із Німеччиною, переконуючи, що це обом партнерам потрібне.

Голос монархістичного публіциста не відокремлений. Орган вожда польських хадеків, Корфантого, катовицька „Польонія", часто повертає до польсько-німецької ворожнечі. В передовиці з 14. м. м. автор, в якому по стилю можна відгадати самого головного редактора, згаданого вище стовпа хадеків, розписується широко про „добру волю" Польщі і „лиху волю" німців. У спокійному тоні (на демаґогію здобувається „Польонія" тільки тоді, коли пише про українців, — показується, що гомінка передовиця Корфантого після берестейської тюрми про українців була писана в „епізодичному настрою") автор доказує, що **Польща і Німеччина повинні себе взаїмно доповняти,** раз Провидіння Господне оба народи помістило побіч себе і розвій господарських взаємин цього вимагає...

Та вже найцікавішою з „коридорної літератури" є брошура Людвіка Старовейського п. н. „Европа на роздоріжю", яка недавно появилась. Автор боїться смілости своїх поглядів на таку „делікатну квестію", якою є польсько-німецькі взаємини і заздалегідь заявляє, що пише, немов би дивився зі стратосфери. Він доказує, що сучасне політичне напруження, яким повні Берлін і Варшава, швидше чи пізніше мусить довести до війни, і то **до війни убийчої, страшної.** А каштани з вогню цієї війни між Німеччиною і Польщею зїдалиб — міркує автор брошури — не ті, що попечуться біля вогнища війни, а інші. Тоді кордони західної Европи не пересунулись би на схід, але противно на захід. Старовейський має на думці Радянський Союз, не довіряючи його вірности для пакту неаґресії.

Одначе автор упрощує розвязку важкої проблеми. **Він зводить її виключно до економічних справ.** Йому здається, що коли Польща зрезиґнує з розбудови свого промислу, а Німеччина з розбудови сільського господарства і ввійдуть у тісні обмінні взаємини, що тоді справа ворожнечі буде полагоджена і запанує „мир і благоволєніє". Це очевидно невірне.

Краківський „Час", який обговорює зміст цієї брошури (ним і ми користувались), називає думки Старовейського влучними і поручає брошуру увазі тих, що цікавляться порушеним питанням.

Та це питання куди глибше і трудніше до відповіди, що вдоволялаб обох розсварених партнерів.

VI.

Коли через призму ситуації, що витворилась на західно-польських кордонах, розглядати те, що торкається відносин на сході Польщі, то дійсно **важко зрозуміти, як неповажно ставляться поляки до важких завдань, які їм несе майбутніс**

Ми не хочемо розглядати цієї специфічної атмосфери, серед якої доводиться жити поважній кількости польських громадян, бо мільоновим українсько-білоруським масам, що їх польські уряди — без огляду на їхній кольор і програму — утримують в почуванні меншої вартости. Це справа, що її насвітлюється вже так довго, як довго іствує відновлена польська держава. Характеристичні причинки приносить життя щоденно.

Хочеться тільки згадати, як незрозумілі для здорового мізку в даних обставинах, яким ми вище присвятили свою увагу, такі „вицвіти" сліпого польського псевдопатріотизму, як це стрічаємо їх хочби в останніх днях. Ось вони:

1) Появляється вістка в одній з газет про те, що — мовляв — корчиться „польський стан посідання на сході". Ця вістка облітає майже всю польську пресу і доходить у результаті до того, що варшавська „АБЦ", а за нею львівський „Куріер Львовскі" алярмують польський загал про потребу „новей одсечи для Львова", накликають усіх, що виїхали зі „східних кресів" повертати і боронити загрожених польських інтересів"...

2) Вивязується полеміка поміж Ґрабським і якимсь „кресовяком" Свідою, що закинув першому дарування більшовикам між іншим Проскурова і Камянця разом з поважним шматом української землі. Питаємо: чи можна тоді безличними називати німців, які, нехтуючи принцип етноґрафічний, в імя історичних прав висувають загребущу руку по польські землі? Чи можна їм заперечити, коли вони твердять, що самі поляки викривили інтенції Вільсона, який у 13-му пункті хотів бачити Польщу на „безперечно польських землях"?...

3) Катовицька „Польонія" дальше розвиває свої пляни про кольонізацію безробітними шльонзаками „східних кресів" і накликує банкротуючих дідичів до широкої акції в тому напрямі. Питаємо: чи корисне в даних обставинах зменшувати свідомий польський елемент (бо тільки таким кольонізували би „креси") на Шлеську, де того свідомого елементу і так не багато і де терен більше загрожений, бо це терен польський?

Ми кількома наворотами деклярувались у польсько-німецькому спорі. Власне хочби у цьому нашому становищі безпристрасні противники з польського табору моглиб врешті пізнати, **якою нісенітницею є балакання про берлінські натхнення нашої політики,** про те, що в нас нема власної політичної концепції, паралельної до наших національних інтересів, що ми — мовляв — є інструментом панґерманського націоналізму. Ми вже заявляли, що „пронімецький ревізіонізм" є з пункту наших національних інтересів крайно шкідливий, що як слушні є наші права на західно-українські землі, так слушні є права поляків на їх західні землі. Бо сьогодні, **в добі права народів, не історичні права, а національні є міродатні.** Та зате повиннаб бути тотожна інтерпретація цих прав. А на тому пункті наші західні сусіди грішать не менше, ніж їхні сусіди

В. Север.

*) Самостійні тенденції, що їх виявила Польща в цій справі, далекойдучість більша ніж хотіла Франція, поруч з деякими комплікаціями у франц.-польських взаєминах спричинила димісію Залеського і міцне непорозуміння з Румунією. Одна з французьких газет зовтоніла за „Епокою" статтю румунського політика Філіпеску. Він оповідає: Коли один з провідних польських достойників сказав йому „ми маємо досить вашої Бесарабії" — Філіпеску відповів: „а ми досить вашого Поморя".

Оголошення, оповістки, місцеві як і з провінції оголошуватимемо тільки за попередньою присилкою належитости. Незаплачені заздалегідь оголошення не будуть поміщені.

Закарпаття.

ЗАЛОЖЕННЯ ФАХОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СОЦІЯЛІСТИЧНОГО ВЧИТЕЛЬСТВА.

В неділю, 7. XI. відбулися основуючі збори краєвої орґанізації українського соціялістичного вчительства на Підкарпатті. На зборах явилося 205 учителів і 35 гостей, між ними вислала празька централя соц.-дем. партії й одного сенатора.

Головою вибрали посла Гуснал, секретарем дир. Паржізка.

Зїзд приняв такі резолюції: Збори вимагають, щоби будування шкіл уже раз розпочалося і переводилося більшим темпом. *Збори вимагають щоби нас не називали неправильно назвою „русин“, чи „карпаторос“, але щоби назвали нас нашою правильною назвою великого українського народу. Збори вимагають заведення до всіх урядів на території автономного Підкарпаття нашої рідної української мови.*

Зїзд вповні одобрив розпорядок міністерства шкільництва й освіти дотично заборони вживання неодобрених підручників. Міністрові Дерерові висказали збори найглибшу поляку за ліквідування хаосу в народнім шкільництві.

Вислано телеґрами президентові республики й міністрові шкільництва. До орґанізації вписалося багато вчителів, так, що ця чисто фахова орґанізація буде мати в наших культурних питаннях рішаючий голос. *(г—д.)*

СПРАВА „ПРОСВІТИ“ В УЖГОРОДІ.

Деякі москвофільські часописи принесли з великою втіхою вістку, що 21. п. м. має бути ліцитація будинку Т-ва „Просвіта“ в Ужгороді. „Карпаторусскій Голос“ аж танцює з радости, що ось продадуть „Просвіту“ й — кінець українському рухові на Підкарпатті. Ці радісні вістки передвчасні, ліцитація оголошена не на 21. листопада, а на 21. грудня. Як нас поінформовано, і 21. грудня не відбудеться ліцитація, бо Тов. „Просвіта“ постаралося, що ліцитація не відбудеться. *(„Українське Слово“.)*

МОСКВОФІЛИ БУДУЮТЬ „НАР. ДОМ“.

Для противаги „Просвіті“ будують москвофіли в Ужгороді „Нар. Дом ім. Духновича“. Якось дивно читати між жертводавцями прізвище нового гр.-кат. єпископа Стойки, що афішуючись народовцем, зложив одночасно на будову згаданого дому 1.000 ч. к. ...

—o—

Шкільний плебісцит.

Міністеріяльний розпорядок про потвердження підписів на шк. деклараціях.

Dnia 19. lutego 1925 L. Sz. 1254. Minister Spraw Wewnętrznych wystosował do Województw we Lwowie, Stanisławowie, Tarnopolu, Łucku, Brześciu, Nowogródku, Białymstoku i p. delegata rządu w Wilnie pismo następującej treści:

„„Doszło do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, że urzędy gminne powołane w myśl postanowień § 8. rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7. I. 1925 (Dz. U. R. P. N. 3. poz. 33), do stwierdzenia własnoręczności podpisów na deklaracjach, zawierających żądanie zmiany języka nauczania w publicznych szkołach powszechnych, nakładają opłaty w wysokości od 1 do 2 zł. od każdego stwierdzonego podpisu a w wielu wypadkach wręcz odmawiają wspomnianego stwierdzenia własnoręczności podpisów.

W związku z powyższem Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zaznacza, **że związki komunalne mogą na zasadzie art. ustawy z 11. VIII. 1923 o tymcz. ureg. fin. kom. (Dz. U. R. P. N. 94, poz. 747) pobierać opłaty za poświadczenia urzędowe, winne to jednak uczynić na podstawie formalnych uchwał, które jak to wynika z p. 3. cyt. art. podlegają kontroli władz nadzorczych.

O ile chodzi o wspomniane opłaty za stwierdzenie własnoręczności podpisu, Ministerstwo spraw węwnętrznych uważa, że wobec konstytucyjnie zagwarantowanej bezpłatności nauczania oraz wobec tego, że opłaty te dotykają w znacznej mierze ubogą ludność, **pobieranie ich należałoby zaniechać.**

O ile zaś chodzi o stwierdzenie własnoręczności podpisów, tę czynność należy uważać za obowiązek prawny, któremu urzędy gminne bezwzględnie winne czynić zadość.

Pan wojewoda zechce przeto zarządzić dochodzenia w celu stwierdzenia, w których gminach położonych w obrębie podległego Panu Województwa pobierze się opłaty za stwierdzenie własnoręczności podpisu na deklaracjach i w jakiej wysokości, ewentualnie uchwały w sprawie pobierania powyższych opłat znieść, wydać odpowiednie pouczenie niniejszego reskryptu i donieść Ministerstwu Spraw wewnętrznych w szczegółowym sprawozdaniu o wydanych zarządzeniach“.

(„Gazeta Administracji i Policji Państwowej“ N. 8. z dnia 21. lutego 1925).

Як бачимо — повищий розпорядок міністерства внутрішніх справ **наказує** громадським управам **безумовно (bezwzględnie) безплатно потверджувати підписи батьків чи їх заступників на шкільних деклараціях за українською мовою навчання у школах!**

При цій нагоді звертаємо увагу, що Громадські Управи не мають права при потверджуванні підписів перевірювати чи та дитина, за яку вносять шкільну декларацію, ходить до школи чи ні, і чи взагалі вона є у шкільному віці. Громадська Управа має тільки потвердити, чи дотичну шкільну декларацію підписав дійсно батько або його заступник (мати або опікун) тої дитини, за яку внесена шкільна декларація, — але досліджувати „чи діти названі в декларації живуть (а не чи ходять до школи!) і чи будуть у шкільному віці в дні 1. вересня відповідного року“ — належить по думці § 8. виконного міністеріяльного розпорядку з 7. січня 1925. (Д. З. Р. П. ч. 3. поз. 33) до шкільного інспектора!

Якщо якась громадська Управа не хотіла би потверджувати підписів на шкільних деклараціях або жадала за це оплати, то в кожному поодинокому випадку треба вносити скаргу до Староства, Воєвідства і Міністерства Внутрішніх Справ, найкраще телеґрафічно (до Міністерства — у польській мові).

Зразок телеґрами:

Начальник громади Пикуловичі львівського повіту Ян Мушиньскі не хоче потверджувати підписів на шкільних деклараціях. Просимо відповідного зарядження.

Василь Барабаш, Пикуловичі, п. Борщовичі.

Після того вислати ще й вичерпуючу жалобу до Староства, Воєвідства й Міністерства Внутрішніх Справ (до цього останнього **у польській мові** з огляду на закон про мову з 31. липня 1924 р.) з наведенням дати, місцевости, осіб і свідків, а відпис переслати до Правної Оборони при Головній Управі „Рідної Школи“ у Львові, Ринок 10.

Правна Оборона при Гол. Управі Р. Ш

Ширіть наш часопис!

Марш голодних.

З Ню Йорку повідомляють, що за приміром Шикаґо вирушила з Ню Йорку перша ґрупа учасників походу голодних до Вашинґтону. Загалом маширує 8 ґруп, кожна по кількадесять осіб. Мають надію, що до 5. грудня дійдуть до столиці і предложать там урядові свої постуляти. Орґанізацією походу кермують комуністи. Зачувати, що крім того вирушили походи з Детройт, Клівленду, Філядельфії та інших промислових міст

Нова подружа комбінація.

ВІДЕНЬ, 17. XI. ПАТ. Віденські часописи повідомляють за мадярською пресою, що в кулюарах мадярського парляменту говорено вчора багато про закулісові переговори, які ведуться в Римі в справі подружя 5-літньої наймолодшої донечки італійської королівської пари, Марії з Оттоном Габсбурґом. Є це улюблений плян Мусолінія. Також у ватиканських колах кружить поголоска про недалекі заручини. Мадярські поінформовані кола називають ті поголоски передчасними.

ПАРИЖ, 17. XI. ПАТ. Парисьве видання „Ню-Йорк-Геральду“, подаючи вістку з Риму про проєктовані заручини 5-літньої доньки італійського короля з Оттоном Габсбурґом додає, що цей звязок потягнув би за собою згоду Італії *на реставрацію монархії на Угорщині.*

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З 19. ЛИСТОПАДА 1932.

ПРОСПЕР МЕРІМЕ. 11)

ВОВКУЛАКА.

— Забороніть їй їсти бодай цей „аґарікус декатор“, який бачу в кошику.

І я протягнув руку, щоби взяти найтріливіший гриб; але стара відхилила бистро кошіль.

— Бережись, — скрикнула з переляком — вони стережені... Піркунс! Піркунс!

„Піркунс“, це, кажучи мимоходом, жмудське імя божества, яке на Русі називали Перуном. Це був слявянський „Юпітер тонанс“. Коли мене зачудувала обставина, що стара взивала імя поганського бога, то я просто задубів, коли побачив нараз, як гриби почали підноситися. Зпоміж них висунулася чорна голова гадюки і піднеслася щонайменше на стопу понад кошіль. Я відскочив узад, а граф плюнув через плече відповідно до забобонного звичаю славян, які за прикладом давних римлян вірять, що так відвертають від себе чари. Баба поклала кошіль на землю і прикучнула біля нього; потім, простягнувши руку в сторону гадюки, промовила кілька незрозумілих слів, які виглядали на заклини. Гадюка на хвилину немов завмерла; потім, обвинувшися довкола худого рамени старої, зникла в рукаві її баранячого кожуха, який разом з мужеською сорочкою був, я думаю, цілим костюмом цієї литовської Цирцеї. Стара поглянула на нас із коротким усміхом тріюмфу, немов штукар, що виконав якусь тяжку партію. В її обличчі була ця мішанина спритности і глупоти, яку нерідко стрічаємо у т. зв. чарівників, здебільша дурнів і дурисвітів в одній особі.

— Ось маєте — сказав до мене граф по німецьки — зразок „місцевого кольориту“; чарівниця, що заклинає гадюку, поблизу могилкапаса, в приявї ученого професора і невіжі литовського шляхтича. Це була би гарна тема до картини для вашого земляка Кнавса... Маєте може охоту казати собі поворожити? Маєте гарну нагоду до цього.

Я відповів йому, що не люблю піддержувати подібних забобонів.

— Я волів би спитати її, чи вона не знає яких подробиць із того цікавого переказу, про який ви мені оповідали.

— Слухайте, бабко, — сказав я до неї — чи не чула ти часом про такий закуток у тій пущі, де звірята живуть в одній громаді, не знаючи влади чоловіка?

Стара потакнула головою і сказала зі своєю напів дурноватою, напів злобною посмішкою:

— Іду саме звідтам. Звірята стратили свого короля. Лев помер; звірята хотять вибрати його наслідника. Йди, може будеш там королем.

— Що ти плетеш бабо? — крикнув ґраф, вибухаючи сміхом. — Ти знаєш, до кого ти говориш? Та цей пан, це с... (як до чорта по жмудськи професор?) цей пан, це великий учений, мудрець, „вайдельот“*).

Стара поглянула на нього з увагою.

— Я помилилася, — сказала по хвилині — це ти повинен іти туди. Ти будеш їх королем, не він; ти сильний, ти маєш пазурі і зуби...

— Ну і щож ви скажете на це кепкування, яким вона нас обсипає? — спитав мене ґраф. — А ти, бабко, знаєш туди дорогу? — звернувся знову до старої.

Вказала йому рукою одну частину ліса.

— Там? — говорив дальше ґраф — а багнище, як перейдеш? — Ви знаєте, пане професоре, що в тій стороні, де вона показує, є непролазне трясовиння, ціле озеро пливкого багна, вкритого зеленю. Минулого року ранений мною олень кинувся був у це чортівське багнище. Я бачив, як він западався там поволі, поволі. Після двох мінут видно було вже тільки його роги; швидко зник цілий і з ним дві мої собаки.

(Продовження буде.)

*) Звик переклад слова „професор“. Вайдельоти це були литовські барди. — (Прим. автора.)

Неоправданий „inferiority complex".

(Допис з Америки.)

Ню-Йорк, 28. жовтня 1932.

„І те знайте, що покора-страх нікчемний, думка хора!" — якось пригадуються слова рідного поета землякові на чужині, коли задумається над причинами народнього горя. І то не та щира покора, що знаменує незалежного чоловіка у його відношенні до вищогоества, але ота „укрита злість і облудлива покірність" така характеристична в нашого брата, коли стрінеться з переможцем.

Джордж Бернард Шов ще недавно бризнув жидам у вічі, що вони хорі на „superiority complex", отже на почуття вищости над усіми народами і що на тій підставі вони домагаються всюди спеціяльних прав для себе. Само собою, що жиди підняли крик проти такого вислову і американська преса була переповнена гострою критикою на вислів Шова. Щось зовсім протилежного можна завважати у нашого чоловіка, а саме „inferiority complex", тобто почуття упосліджения.

Коли в осени 1914 р. підписаний, на доручення Українського Парляментарного Клюбу у Відні, виїхав до Америки і, з огляду на военний стан, перебирався ріжними способами на місце свого призначення, доводилось йому тоді їхати через Німеччину і бачити настрої німецького народу. Тоді саме здобували німці одну твердиню за другою в Бельгії. В поїзді сиділи німці і один з них голосно кричав, перечитавши найновіші телеграми: „Таке лише німець потрафить!" Те саме завважав підписаний, перебуваючи весь рік у неволі з німцями. „Німецька еффішенсі!" кричали вони на згадку про геройські вчинки їх підводних човнів.

Ніколи не доводилося авторові оцих рядків почути колинебудь від українця: „Це лише українець зуміє!", але самокритику, що „ми й з охокою упідлимось, ще й горді підлотою" повторяє неодин з нас, хоч і без бажаного наслідку.

А прецінь оцей „інферіорити комплекс" неоправданий, як ви виїдете у світ і побачите осягнення своїх людей. Одно хіба вас може журити: що неволя довголітня витиснула на нас пятно бунту проти всякого, а це знову виявляється у безпрестаннім непослуху до своєї влади, хочби й собою настановленої, а з тим і до сварливости, з кожним своїм, що поруч нас живе й працює і щось знае. Зрештою можна би наш нарід вважати знаменитим матеріялом до всього. І те, що в рідному краю ми легковажимо, на чужині, в Америці, стае нам у пригоді. Отже ота боротьба за національний ідеал в рідному краю, це наш капітал на еміграції. Наш нарід шанують за те, що не подається і вважають нас за нарід ідеалістів. Коли ми, еміґранти, обстаемо за нашими братами в рідному краю, то ми зискуємо пошану серед чужинців. А що це зеднуе нам приятелів, можна пізнати по такім інциденті: Є тут дуже впливовий тижневик, видаваний в Америці й Англії рівночасно („Literary Digest"). Поведінка наших сусідів восени 1930 р. викликала в ньому незвичайно гострий осуд і то в кількох числах. А це не мала річ, коли зважимо, що сусіди виробили собі імя героїв за свою віково боротьбу проти гнобителя. І ще не кінець: Як тутешні земляки наших західніх сусідів хотіли спростувати писання тижневика, то два місяці ходили вони до редакції, вживали всяких заграничних впливів, навіть погроз, а як вкінці добились спростування, то це властиво було нове обвинувачення!

Америка — свіжа нація. Ніхто інший так нас не розуміе, як американці, бо в їх памяти ще живе традиція недавньої боротьби за незалежність (1776—1783) і за „еманципацію" невільників. („Громадянська війна" 1861—1865). Як винайдете спосіб заінтересувати їх своєю долею, вони стоять за вами.

Але є ще щось більшого, що Америка цінить у нас. Америка не має своєї народньої культури. Отже вона подивляе оту красу наших пісень, наших народніх строїв, наших танків, а навіть і наші свободолюбні історичні інституції (козацька республика, далеко ще перед американською), наскільки американці про це знають. Отже те все є нашим капіталом тут, у свобіднім краю. І щойно тут ми бачимо, яка неоправдана була наша поведінка в рідному краю, де то ми гнулися перед леда яким посіпакою. А ми переживаемо на наших очах такі моменти:

На самий великдень 1932 р. приймають наших дівчат у Білому Домі з писанками (при нагоді свята у честь Вашингтона); майже всі акредитовані у Вашингтоні амбасадори приходять на виступ нашого Хору й Балету; литовська амбасада дає після вистави приняття для наших чільних громадян; у містах Сиракюз, Бофало, Дітройт і інш. мейори міста висилають напроти Українського Хору й Балету, що їхали своїм автобусом з маніфестаційними написами, відділ поліції на мотоциклях, як напроти якихось достойних гостей і наша дружина вїздить у місто з тріюмфом, поліція припиняе вуличний рух, щоби перепустити українців без перепон до ратуша, а там бурмістр витае їх на порозі міського будинку. Коли на ріжні приняття з тієї нагоди приходить ціла міська знать; коли преса розписується про те, що „українці можуть навчити американців, як давати вистави і що тому треба допустити українців до Америки без обмежения", і т. п. — отже коли ми все те бачимо, переживаемо й читаемо, то ми не маемо причини думати, що наша нація є „inferior" але рівна кожній іншій.

І те все переконує нас, що ми можемо щось з Америки зробити для нашого рідного народу в старому краю.

Однак нехай вільно буде підписаному висловити своє „але": Але треба нам порозуміння наших провідних одиниць на еміграції; треба самокритики і громадянської критики не як образи і докору, киданих на адресу ріжних учених велитнів, але як громадянського обовязку; треба позбутися незрозумілої гордости, що лише той чоловік щось варт, який має гроші, або добре платне становище при українській інституції; і треба мати почуття обовязку **організувати** для високої ціли й праці всі одиниці, котрі мають мозок на те, щоби думати, — **а не їх розбивати.**

Дотеперішня наша праця на еміграції в користь рідної справи була радше виплином себелюбства енерґійних одиниць, ніж почуття обовязку помогти рідному народові. Такий мотив у роботі може бути корисним лише до якогось часу. А як він скінчиться, то тимчасом понижені й потолочені амбітниками одиниці вже не будуть мати сили самі повстати, а себелюбні провідники самі мусять вкінці вичерпатися і рідна справа може потерпіти так, що не стане кому її наново підняти.

Ми не знаемо, як довго наша еміграція житиме. Але те знаемо, що ще за нашого життя ми можемо багато зробити спільною працею на підставі якогось пляну. До помочі при складанні пляну праці і до підбадьорювання еміграції треба спонукати рідний край і націю.

Д-р Семен Демидчук.

Кабінетна кріза в Німеччині.

НЕҐАТИВНЕ СТАНОВИЩЕ ПАРТІЙ.

Відкликання подорожі канцлера Папена до південної Німеччини викликало в Берліні велике враження. На рішення Папена вплинув *неґативний вислід розмов з представниками центрум і баварської людової партії.* Готовість підтримати без застережень кабінет національної концентрації заявив тільки провідник людової партії Дінґельдей, зате провідники центру зазначили, що всяка проба створити бльок національної концентрації засуджена на невдачу, доки не буде зміни на становищі керманича теперішнього уряду.

БЕРЛІН, 17. XI. ПАТ. В нинішній пресі говориться отверто про *вибух кризи на становищі канцлера.* Вчора вечором у політичних колах кружили вже версії, що канцлер запропонує сьогодні презид. Гінденбурґові *димісію цілого кабінету.* „Фосіше Цтґ." пише, що можна уважати певним, що канцлер підчас нинішньої авдієнції у през. Гінденбурґа віддасть йому свій уряд у розпорядження, оскільки президент на основі звіту з дотеперішніх переговорів з провідниками партій дійде до переконання про конечність зміни на становищі канцлера або в складі кабінету. Однак можливе, що уряд републики на нинішньому засіданні вирішить формально димісію кабінету. Одна і друга евентуальність має промостити през. Гінденбурґові вільну дорогу щодо рішення у внутрішньо політичному конфлікті.

На основі відомостей з поінформованих кол, преса повідомляе, що націонал-соціялісти будуть домагатися *віддання керми уряду в руки Гітлера і залишення йому переговорів з іншими партіями.* Націонал-соціялісти мають бути тепер обережніші й домагатися влади виключно для себе. У звязку з тим мають сьогодні відбутися наради Гітлера з провідниками націонал-соціялістичної партії, щоби спрецизувати пропозиції, які предложать Гінденбурґові. Передбачені теж переговори Гітлера з мужами довіря уряду републики та евентуальна стріча Гітлера зі Шляйхером. Створення коаліції, зложеної з націонал-соціялістів, німецьких націоналів, центра і баварської людової партії на думку центровців не має ніяких виглядів. Зате можливе створення нового президіяльного кабінету під зміненою кермою і може в частинно зміненому складі. Такий кабінет міг би в засадничих точках внутрішньої та заграничної політики дійти до порозуміння з великими партіями, щоб оминути внутрішній конфлікт і нарушення конституції.

Ґуґенберґівська преса пише, що на сьогоднішньому засіданні уряд має розслідити можливість запевнення урядові теперішнього курсу незалежно від всяких персональних справ і запропонує президентові републики відповідний вихід із дотеперішньої ситуації.

В політичних колах називають кандидатами на становище майбутнього канцлера надбурмістра Липська, Ґерделера і віцекомісаря Прусії д-ра Брахта.

З нашої музично-шкільної ділянки.

(Філії В. Муз. Інституту ім. Лисенка).

З нагоди річних звітів на Загальних Зборах Музичного Т-ва ім. Лисенка і його філій — дозволяю собі подати кілька заміток із діяльности філій Музичного Інституту та деякі вістки, що можуть бути цікаві для ширшого загалу з огляду на їх культурне значіння.

У шк. р. 1931-32 мав Вищий Музичний Інститут ім. Лисенка уже девять, а під цю пору вже десять філіяльних музичних шкіл із окремими філіяльними виділами Муз. Т-ва, які в меншій або більшій мірі опікуються муз. школами*, а саме в Стрию, Дрогобичі, Перемишлі, Станиславові, Тернополі, Коломиї, Яворові, Бориславі, Золочеві, а від цього року і в Самборі. Крім цього була спроба утворити експоновану клясу фортепяну в Городку Ягайлонськім.

Все бистро зростаюче число наших молодих музичних сил приневолило Інспекторат філій звернути акцію пропаґанди для засновування нових філій на більші міста Волині. Акція покищо обмежилася до виміни думок із численними видніщими представниками українського громадянства Волині і йде з ріжних причин ще трохи пиняво. Наслідки побачимо щойно в біжучому шкільному році.

Не зважаючи на велику матеріяльну скруту у філіях, — редукцій учительських сил у філіяльних Інститутах покищо не було ніяких; навпаки, філії доложили всіх зусиль, щоби по змозі розширити обем науки та анґажувати декуди нові, краще кваліфіковані учит. сили: в Станиславові нову силу трохи „заграничної марки" для науки скрипки, подібно скрипкову силу в Яворові, одну теоретичну силу в Коломиї, одну силу фортепяну і одну ритміки в Дрогобичі, врешті у відновленій філії в Самборі анґажують як управителя і учителя фортепяну визначну силу п. Р. Савицького, який має за доїздом учити і в Стрию. Разом у всіх філіях є тепер 44 учительські сили (себто удвоє більше ніж у Централі у Львові) на загальне число 552 елевів. Рівень мистецько-научний на філіях іще може не перевищив, а може й не досяг рівня Централі, але він бистро підіймається вгору і в деякій ділянці пр. у фортепяні, зрівнюеться із Централею, як про це засвідчив останній спільний попис філіяльних елевів у Львові, що був теж доказом великої сили, багацтва талантів і високого мистецького рівня навчання.

Найважнішою — хоча й тільки здається формальною справою є тепер введення в практику статуту філіяльних шкіл, на підставі зложеного інспектором проекту, затвердженого Міністерством, де зясована організація і взаїмне відношення філій до централі. Статут цей передбачує поділ філій на **самостійні** школи, ведені на підставі плянів централі і які підлягають контролі Інспекторату, і на т. зв. **експоновані кляси,** без дійсного артистичного управителя, залежні і ведені безпосередньо централею, яка переводить іспити. Головні умови самостійности філіяльної школи були б ось які: 1) Змога утворити що найменше клас фортепяну і скрипки на нижчих і середніх степенях школи кваліфіко-

*) Тут-же замітити треба, що ця опіка льокального виділу в деяких містах (як Коломия і Тернопіль) в останньому часі зводиться до мінімальних меж, а музичні школи втримуються (навіть добре) майже самими учительськими силами.

ваними силами із усіми приписаними на тих ступенях теоретичними предметами та із зовсім кваліфікованим управителем на чолі; 2) відповідний льокаль та інвентар школи; 3) щонайменше три кваліфіковані учительскі сили із відповідним числом елевів.

Самостійними школами покищо можна би вважати тільки Стрий і (з деяким малим застереженням) Перемишль; кандидатами на признання самостійности будуть також філії Дрогобич, Станиславів і Тернопіль, що повинно би вирішитися в цім році. Решта філій Яворів, Золочів та Борислав вважаються експонованими клясами.

Це був би найважніший крок наперед на шляху до переведення наміченої вже від р. 1926 т. зв. централізації філіяльних шкіл В. Музичного Інституту. Для нормування програми навчання, видавання кінцевих дипльомів і всяких інших справ повинна істнувати при централі т. зв. „педаґоґічна рада“ із секціями шкільних комісій, до якої самостійні філії мали би висилати по одному членові.

Якби вдалося в практиці провести таку організацію, якби весь край покрився сіткою філій Музичного Інституту, скоординованими за одним пляном та напрямком навчання, тоді утворилась би краєва музична рідношкільна установа, яка мабуть не має прецеденсу в історії музики, але яка всеж при нашім хисті до музики мала би величезне значіння культурно-музичне, і національне. До здійснення цієї мети покищо ніщо не стоїть нам на перешкоді; але мета така при нашій малокультурности та беззасібности вимагає великої нераз безкорисної праці та саможертви і від виділів і від перших учителів. Але праця така є при наших вроджених музичних засобах кінець кінців влячна та конечна, якщо наші найкращі музичні таланти не хотять марнуватися, або ставати погноєм чужої культури.

Майже всі наші філії спираються на льокалі інших культурних або шкільних установ. Для більше розвинених філій це важка перепона дальшого їх розвою. (Так нпр. у Перемишлі наука мусить відбуватися у трьох ріжних льокалях: в однім власнім і двох рідношкільних.)

Відчуваючи живо цю недогоду виділ найстаршої і найбільше розвиненої нашої філії в Стрию від кількох літ уперто всякими способами змагає до здійснення завітної, але нелегкої під цю пору мети: *власної домівки*. Але відклики до українського громадянства, щоб слало жертви на цю справу тепер стали зовсім безвиглядні, або й доводять до курйозів: з одного боку безприкладна байдужість інтелігенції, яка вважає цю справу „люксусом“, з другого боку білий крук, селянин Василь Ріжко з Дуліб жертвує на цю ціль 20 золотих! Одинокою дорогою, хоча й далекою до цієї мети, — це хіба жертви самих членів чи навіть учителів, доходи із музичних імпрез — хоча й які проблематичні стали вони тепер, — вкінці *ощадности самої школи*, яка покищо в Стрию розвивається матеріяльно добре. Але тенденція до інтенсивного роблення грошевих запасів викликує подекуди протести беззасібних учителів, які вважають грошевий дорібок Інституту своєю кервавицею. Справу цю трохи тяжко рішити загально. Принцип ощадности наших Муз. Інститутів, правда, мусить заслужити собі на признання всіх, що дивляться на справу з дальшої перспективи. Навіть самі вчителі мусять зрозуміти, що власна домівка — це кращий варстат їх праці. Але очевидно було б зле, якби ми дбаючи про ощадні запаси на майбутнє — нехтували живі актуальні інтереси та конечні вимоги для розвою самої школи в цьому моменті. Та треба мати надію, що компроміс тут при добрій волі обох сторін найдеться.

Ст. Людкевич.

Страйкова револьта в Еспанії.

ПАРИЖ, 17. І. ПАТ. Страйковий рух в Еспанії стає щораз грізніший, не тільки в Андалюзії, але й в цілому краю, перш усього в Астурії, де 30.000 страйкарів заповіло, що будуть продовжувати акцію, аж уряд признає їхні домагання.

Подібна ситуація панує теж у Севіллі. З нинішнім днем страйк приняв характер загального, обіймаючи всіх робітників, занятих у підприємствах зарібкових, транспортових, пекарнях і т. д. Число страйкарів переходить 25.000 осіб. Від самого рана приходить до численних сутичок. Страйкарі *стріляли до трамваїв і пробували їх підпалити*. Трамваї курсують під охороною поліції. В одному місці страйкарі звели бій зі страйколомами. Між синдикалістами і соціялістами прийшло до завзятої стрілянини, в якій багато осіб потерпіло рани.

В Барцельоні приступило вчора до страйку коло *100.000 робітників у ткацьких заведеннях*. Замітне теж становище студентів, що у більшості університетів *перестали ходити на виклади*.

Ширіть наш часопис!

Доразовий суд у Яворові.

(Від власного кореспондента.)

ДРУГИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Дня 15. ц. м. рано в 9. год. відбулося ще переслухання свідка пошкодованого підпалом римо-католицького декана *Фр. Врубля*. Трибунал рішив після точнішого спрецизування внеску з попередньої днини обор. Шевчуком — допустити відчитання деяких актів арештованих у Перемишлі, зате відмовив покликати тих арештованих як свідків, мовляв, акти вистарчають. Опісля перейшов весь Суд з обв. Ю. Батогом по всіх місцях підпалу, що тривало до 12. год. в полудне.

Пополудні залишив, змушений приватним нещастям (вмер йому батько), обор. д-р С. Шевчук розправу; Ю. Батога боронить відтепер тільки обор. д-р В. Неділка з уряду.

Переслухано ряд *свідків:* А. Булатовича, Кар. Петрика, Каз Булатовича, В. Маянька, Параню Болівендер (вдруге, яка намагалася наївним киненням підозріння на свого попереднього хлібодавця Папеша боронити Ю. Батога), Юст. Булатовича, Гелену Викович, І. Купанця, маг. сторожа, Стан. Танцера, Йойка, А. Ліндерського, Йогана Кузича, Евг. Кіслевича, М. Булатовича, Гел. Викович, Ст. Маруну, Чеховича, Гел. Мапульську, М. Мєцикову, М. Маґеровського, А. Щирбу та старш. пост. Шпаковського. Свідки менше-більше *натякають* на Ю. Батога як справника підпалів, хоча ніхто цього певно на 100% не твердить. Обв. Ю. Батіг не тратить досі свого „гумору“. Питали ще обв. Якубовича, як він пояснює, що обв. Ю. Батіг заявив на поліції *та перед суддею в Яворові і в Перемишлі*, наче би його до підпалів намовив він, Якубович. Якубович заявляє завдно, що це перед ним признавався обв. Ю. Батіг до підпалів. (Додаємо, що обв. Ю. Батіг признавався був до підпалів на поліції в Яворові, перед суддею в Яворові і перед суддею в Перемишлі, а тепер на розправі заперечує свою вину у підпалах).

Честь народу наказує забезпечити життя тим, що в обороні його чести жертвували своє здоровля.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Дня 16. ц. м. рано відчитали деякі акти справи арештованих у Перемишлі, головно ті, в яких написано, що згадані арештовані у Перемишлі до підпалів не призналися. *Обор. д-р В. Неділка* поновляє внесок на покликання у тих справах арештованих з Перемишля Федора Перуна і вносить також переслухати свідків із Ст. Яжева, куди водили згаданих арештованих з Яворова на признання у справі підпалів, та щоби зробити пробу палення згідно із вказівками акту обвинувачення. Прокуратор спротивляється внескові у справі Перуна. По нараді оголошено осуд трибуналу, яким *відкинено внесок д-ра Неділки на покликання Перуна та свідків зі Ст. Яжева*. Дальший внесок на уладження проби на салі допущено.

Переслухали ще *свідків:* Жигм. Завадзького Корнафля Влад., бурмістра м. Яворова, Сілляока, д-ра Драєра, які були свідками на поліції в Яворові при підписуванню протоколів признання до підпалів Ю. Батогом. Всі свідки твердять, що ствердження Ю. Батога своїх вчинків було добровільне і свобідне. Переслухано ще *свідків:* п. Мулікову, д-р Драєрову, М. Качурбову, Феля Масюка, В. Матчишина, Стан. Дрофяка, Ф. Вуса і Елв. Тобольку, які також натякали раз-у-раз на Ю. Батога як виновника пожеж. Зізнавав вкінці пост. Окуневіч та комісар поліції в Яворові Влад. Гольшанський. Оба стверджували правдивість признання обв. Батога до підпалів.

Вкінці зробили на *салі* *пробу палення* по концепції акту обвинувачення.

Опісля суд перейшов до перечитування решти актів і замкнув доказове поступовання.

В доповненні зазначуємо, що крім судді Фріда судять ще суддя Цецерський і суддя д-р Дріц. Обвинувачує прокуратор Тимінський.

ПРИСУД.

В останній хвилині довідуємося, що 17. листопада запав присуд. Обв. Юрка Батога засудили на досмертну тюрму, а справу обв. Осипа Якубовича передали звичайному судові.

Телефоном із Женеви до Японії.

ЖЕНЕВА, 17. XI. ПАТ. Вчора відбулася перша телефонічна розмова з Японією, ведена при помочі радіостанції Союзу Народів. Тут думають, що в часі майбутніх нарад Союзу Народів у справі манджурського конфлікту японська делеґація буде комунікуватися телефонічно з токійським урядом за посередництвом радіостанції Союзу, щоби дістати потрібні інструкції.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 1880-?

— **Найдешевшу і найпоживнішу вечерю** буде мати той, хто закупить у „Маслосоюзі“ сирок „Ромадур“, який коштує у дрібній продажі всього 30 сотиків. 827 1—1

— **Відчит д-ра Д. Донцова:** „Партія чи Орден?“ відбудеться в неділю 20. ц. м. в 6 г. веч. в „Українській Бесіді“ (Нар. Дім). 849 1—1

— **Дальші вистави нашого театру.** „Театр ім. Тобілевича“ дає ще кілька дальших вистав на Знесінні у салі тамошньої чит. „Просвіти“. А саме 18-го йде „Весела вдовичка“, оперетка, 19-го „Про що тирса шелестіла“ Черкасенка, 20-го „Гетьман Дорошенко“ Старицької-Черняхівської, 21-го „Пурга“ Щоглева.

— **Нові арештування в Скалатщині.** На присілку Хоптянці, що належить до громади Сороцко, пов. Скалат, перевела поліція багато арештувань. А саме дня 13. жовтня 1932 арештували Василя Ґавда, Михайла Левицького, Адама Чорного і Михайла Гирку. Арештували їх, як загально говорять, за якийсь „атентат“, що мав відбутися ще в січні 1932 р. Одначе тут ніяких атентатів не було, а винуватців забрали щойно по девятьох місяцях. Характеристичне те, що організатором нападу мав бути вище згаданий Мих. Гирка, який з весною 1932 р. записався до „Стшельца“. Зпоміж арештованих випустили одного Гирку, але зараз потім переведи свіжі арештування. І так: дня 7. листопада ц. р. забрали Михайла Процика, Андрія Курила, Ярослава Котика, Андрія Чорного та Івана Ґалаґаня; 9. листопада забрали Івана Воробця, а 10. Х. Льва Воробця. Всіх відставили до слідчих арештів у Тернополі. Між громадянами Хоптянки загальне пригноблення.

— **Ще одна памяткова могила в Сокальщині.** По посвяченні цілого ряду памяткових могил у Сокальщині (Яструбичі, Шмитків, Савчин) замкнено — мабуть — у цьому році цю працю посвяченням 13. ц. м. могили у селі Городиловичах, сок. повіту, при участи великої скількости людей з Городилович і Ульвівки. Висипання цієї могили не обійшлось без ріжних перепон, аж врешті цього місяця удалося її викінчити і поставити на ній хрест. Посвячення доконав о. Котис, парох з Ульвівка.

— **Нові приписи про ношення зброї.** Оголошено декрет, що зміняє дотеперішні приписи про зброю. Всі дозволи на зброю, видані старостами на терені трьох східно-галицьких воєвідств, з днем 31. березня наступного року неважні. Від 1. січня будуть видавані дозволи нового типу і то двоякого роду: а) тільки на посідання зброї і б) на посідання та ношення зброї, причому дозвіл буде сильно обмежений. На основі нового декрету всяке перенесення власности (торговлі) зброї або муніції залежне від дозволу влади. Дозволи видаватиме промислова влада (маґістрат), а рівночасно трансакцію треба зголосити адміністраційній владі. Карна відповідальність за переступства в ношенні і позбуванні зброї значно побільшена. Тут передбачене карно-адміністраційне або судове поступування. Під назвою „зброя“ розуміється не тільки зброя пальна і біла, але й всякі знаряди, предмети та інструменти, якими можна завдати тілесний удар. З днем 1. січня 1932 р. неважні всякі дільницеві приписи про ношення й посідання зброї.

— **Приготування до української вистави в Шикаґо.** З української американської преси довідуємося, що п-а інж. Стефанія Чижович, делеґатка українських установ, виголосила у радіостації В. Г. Е. С. у Шикаґо в суботу 22 Х. ц. р. промову на тему участи українців у світовій виставі в Шикаґо. — В „Українськім Тижні“ підчас всесвітньої вистави в Шикаґо виступлять, крім хорів і танцюристів, українські козаки на конях. Вони покажуть штуку їзди й виведуть українську історичну сцену з козацьких часів. Приготовлюванням і виконанням козацької частини займається капітан І. Бобенко, б. старшина кубанських козаків.

— **Зїзд старостів львівського воєвідства** відбувся у Львові. Предметом нарад були: справи самоврядні, бюджетові, безробіття, рільництва безпеки і публичного порядку.

— **Хто виграв на льотерії?** 17. листопада в першому дні тягнення 26-ої клясової льотерії головніші виграні впали на такі числа: 20.000 зол. на ч. 103.454, 15.000 зол. на ч. 57.254, 10.000 зол. на ч. 64.155 і 67.893, 5.000 зол. на ч. 138.186 і 147.025, 2.000 зол. на ч. 1812, 57.028, 59.363.

ЗБІРНА ДИМІСІЯ НІМЕЦЬКОГО УРЯДУ.

БЕРЛІН, 17. 11. ПАТ. Вполудне кабінет зібрався на дальші наради. В політ. колах переважає думка, що уряд зголосить збірну димісію і Гінденбург її прийме. Тоді Папенів уряд остав би покищо як урядуючий. Гінденбург здобув би широку основу для переговорів з партіями. Авдієнція Папена у Гінденбурга визначена на 17 год. Гітлер із своїм штабом від рана є в Берліні. Зачувати, що конференція нац. соц. провідників опрацює меморіял із гол. тезами нац. соц. урядової програми, який вручать Папенові.

РОЗБРОЄННЯ ДЛЯ ПІВД. АМЕРИКИ.

ЛЬОНДОН, 17. 11. ПАТ. З Буенос Айрес повідомляють, що міністр закорд. справ Аргентини випрацював плян розброєння Півд. Америки, якого метою є уніфікація всієї Півд. Америки на основах арбітражу. Головними точками пляну є: осудження агресивної війни, устійнення мирової процедури для полагоди терит. спорів, нечому окупації при помочі збройної сили не признавали би, та та віддавання всяких конфліктів під арбітраж.

66.921, 103.458, 100 зол. на ч. 93.357, 101.263, 500 зол. на ч. 5121, 22.913, 53.886, 57.166, 81.717, 111.402, 130.662, 400 зол. на ч. 10.717, 29.113, 35.054, 36.580, 40.151, 58.607, 70.486, 77.673, 91.058, 97.863, 97.912, 101.303, 112.995, 114.213.

— **Ліки подешевіють.** В найближчих днях має появитися розпорядок міністра суспільної опіки, що обнизить обовязуючу тепер таксу за ліки в аптиках 10 до 15 проц. Розпорядок ввійде в життя 1. грудня ц. р.

— **За зловживання при бранці.** Перед військовим судом у Львові відбулася розправа проти капітана Лукіяна Равіча за зловживання, яких допускався при бранці в часі свого урядування в Станиславові. Равіча засуджено на 10 місяців тяжкої вязниці і деградацію.

— **Сфінгований напад.** В справі нападу на урядника Марковського на сходах дому при вул. Длугоша, де хтось зрабував йому 1700 зол., зайшов зворот. Слідча влада підозріває, що тут заходить випадок сфінгування нападу.

— **Розправа за вбивство Ґруберів.** У четвер 17. листопада почалася перед львівським окр. судом розправа проти Фігурського, Мікуляка та Півня, обвинувачених у вбивстві родини Ґрубе-рів на Знесінні. Зізнавали вже всі три обвинувачені. Обв. Фігурський, шлюсар по фаху, признався, що живе зі злодійства, бо не має чесної роботи. До участи в убивстві не признається. У слідстві признався до участи у вбивстві, бо так йому поручив тайний агент, який вів слідство. У слідстві признався до вини, бо його били. Подібно зізнавав другий обвинувачений Мікуляк, безробітний маляр. І він признався, що живе з крадіжи, бо не має праці. Він теж каже, що його били в поліції. Третій обвинувачений Півонь, та-пицерський челядник, зізнавав подібно як два попередні. Опісля зізнавали свідки.

— **Спроневірили гроші і спалили документи.** В управі спіртного монополю у Варшаві арештовано недавно вищих урядників Клопотовського і Зельдніцького за грубі зловживання. Слідство викрило, що арештовані спалили документи, які могли би виснити справу.

— **Покарали смертю трьох бандитів.** Наглий суд у Волковиську засудив Юл. Капітана, В. Кравайчука та Як. Дульчевського на кару смерти (шибеницю) за грабіжницьке вбивство Севастянчука. Президент Польщі не скористав із права помилування, тому всіх трьох засуджених повісили.

— **Велика пожежа.** В Лодзі згорів триповерховий будинок фарбарні Цитрина. Перепалені стіни завалилися і присипали два деревляні дімки, з яких мешканці завчасу забралися.

— **Цукор для підгодівлі бджіл.** Кооператива „Рій" у Львові, вул. Бляхарська ч. 20, подає всім членам до відома, що вже починає від тепер збирати замовлення на цукор для підгодівлі бджіл на весну. Шоб одержати цукор, треба виконати такі вимоги: 1) Бути членом кооперативи (удій 5 зол., вписове 1 зол.). 2) Долучити до замовлення посвідку громадського уряду, датовану в січні 1933 р., що пасічник має стільки-то пнів пасіки. На кожний пень даємо 2 кг. цукру. 3) Надіслати гроші на замовлений цукор. 4) Стати передплатником часоп. „Український Пасічник" принаймі на пів року (3 зол.). Всі наведені вимоги треба **найпізніше до 31. І. 1933 р.** виконати. 1 кг. цукру коштує 0.60 зол. льоко стація Броварні. Цукор за післяплатою або на кредит не висилається. Хто з пасічників до того ж часу не вишле грошей і посвідки громадського уряду, той може одержати цукор аж в Філії. Ті пасічники, які виконають всі повище наведені **вимоги до 31. І. 1933 р.,** одержують цукор около 15. ІІІ. 1933. При кінці зазначуємо, що можна замовляти цукор також через Філії згідно Кружки Товариства „Сільський Господар", які є членами кооперативи „Рій" у Львові. Філії або Кружки Т-ва „Сільський Господар" одержують в тій справі обіжник від Т-ва „Сільський Господар". На бажання кооператива висилає чеки на пересилку грошей.

— **З Українського Лікарського Товариства.** В пятницю 18. ц. м. в год. 19. відбудеться в домівці Товариства при вул. Косцюшка ч. 5, І. пов. відчит д-ра О. Береста: „Ґуда мозкового додатку з розладами росту, полового розвитку і обміну речовин".

Велика Британія і справа розброєння.

ЖЕНЕВА, 17. 11. ПАТ. Президія розбройної конференції зібралася сьогодні спеціяльно для вислухання експозе міністра закордонних справ В. Британії Саймона про становище В. Британії до справи розброєння. Мін. Саймон сказав, що не буде говорити, про французькі предложення, які вимагають точного перестудіювання, та що не зложить ніякого проекту. В. Британії тепер залежить на цьому, щоби найти основи для полагоди справи рівности прав.

Справа рівности прав вміщується в 4 точках: 1) Версайський трактат можна змінити лише на основі умов, 2) інтенцією трактату було, що розброєння Німеччини має бути вступом до важних заряджень в ділянці розброєння, 3) тимчасом інші народи не є звязані розбройними зобовязаннями і можуть мати зброю, заборонену Німеччині, 4) Німеччина як член Ліґи Націй має право засідати в Лізі в рівному степені.

Вагаємося у справі змісту трактатів не тому, щоби Німеччину вдержувати на нерівній стопі, а тому, що питаємося, як можна би вихіснувати нове положення і боїмося, що з того моглаб повстати небезпека для евр. мира. З повищих фактів випливають такі умовини полагоди справи:

1) Всі европейські держави мусять заявити, що ніколи не старатимуться полагодити якийсь спір силою, 2) обмеження німецьких зброєнь треба вписати до тої самої конвенції, яку означить обмеження зброєнь інших держав, 3) нові обмеження дотично Німеччини тревали би такий сам час і підлягали би тим самим методам ревізії, що обмеження дотично інших держав, 4) зброя, признана іншим державам, має бути дозволена й Німеччині. Бесідник говорить про роди зброї, а не скількість.

1) В морській ділянці Німеччину треба уповажнити до будови кораблів типу дозволеного іншим державам, одначе німецькі конструкції не повинні примушувати інші держави до збільшування тонажі, 2) в сухопутнім зброєнні В. Британія є за скасуванням великих танків, а вдержанням легких, і за скасуванням тяжкої артилерії, 3) в повітряній ділянці В. Британія є за скасуванням військового летунства та повітряного бомбардування при рівночасній контролі цив. летунства. Покищо зменшити повітряні сили гол. держав до рівеня повітряних зброєнь В. Британії, а опісля зменшити всі летунські сили світа вже після тієї редукції, 4) щодо кількостевого розброєння, то уряд В. Британії вважає, що організація системи військ. служби в Німеччині не повинна довести до збільшення військової агресивної системи Німеччини.

Виясненння у справі „Тесп-у".

(X) Недавно у пресі появились звістки про великі зловживання у Т-ві Акційної Спілки для експльоатації потасових солей, т. зв. „Тесп-у". Цих зловживань мав допуститись один із членів управи. Управа згаданого Товариства покликала окрему щадничу комісію, що перевела контролю всього підприємства. Ця комісія не відкрила ніяких зловживань, тільки висловила критику технічно-організаційної праці одного із членів Управи. Тоді-то Спілка приняла відповідне рішення щодо особи цього члена. Так виглядає в дійсності справа „зловживань", з яких преса зробила сензацію.

З театру.

ТЕАТР ІМ. І. ТОБІЛЕВИЧА: *„СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК"* за *Гоголем* на 4 дії.

Як виглядає щиро український гумор, знають усі. Маємо на думці гумор наших побутових пєс з XIX. віку. Нова література, рідна та чужинна розвіяла неодин чар, що налягав на наші очі на вид вишневого садку, соняшників і вишиваних сорочок. Прийшов мент, коли здалось нам, що вся ця романтична поезія вмерла для нас на віки. Прийшли нові драматичні спроби, шукання, експерименти. І коли нині хочемо провести вечір на безжурній рідній пєсі, мусимо завертати до старого побутового репертуару, про який кожний із нас повторив сотню разів відому всім критику.

Клясична побутова пєса мусить мати любовну сентиментальну пару, що зітхає до себе і співає; ми знаємо навіть заздалегідь, як ця пара виглядає. Парубок, коли тужить, сідає навіть на тім самім пеньку, який від 40 літ сповняє на на-шій сцені те саме функцію. Чим для французької комедії є ліжко, для української — горілка. Без неї не було би ні настрою, ні охоти до життя, ні всіх родинних конфліктів. Жінка, що держить чоловіка за чуба — один із символів сільської ідилії. Крамарі та цигани, що видурюють від мужика те, чого він по доброму не хоче продати... — ще тупиш таких „етнографічних" пєс могли би найти у нашім побутовім театрі.

І хоча знаємо це все майже напамять, із приємністю відсвіжуємо собі старі спомини — не маючи до них ніяких претенсій, наче до сільського лона природи, коли вибираємо на вакації.

Гоголівський „Сорочинський ярмарок" має всі ознаки побутових пєс школи Старицького та Кропивницького. Якби його написав був для сцени сам автор „Ревізора", тоді вже у самій своїй концепції пєса стала би карикатурною гротескою яку слід би добувати у грі із того сентиментального тексту, який нині маємо. Дії не мають драматичних фіналів і режисер повинен би доробити

їх якоюсь дотепною вигадкою, щоби банальність драматичної завязки не вражала нас так сильно. Старий реалізм пережився не тому, що є інші модніші напрямки, а тому, що старі твори кожне покоління мусить наново оживляти.

Нема ніякого сумніву, що якби наш театр мав змогу працювати бодай два-три місяці на однім місці, в якімсь культурнім осередку, то таку пєсу ставив би зовсім інакше, згідно з сучасними вимогами, а не під впливом непереможних обставин мандрівної сцени.

Не дивувало нас і те, що трупа артистів, яка грає наперемінну драми, комедії та оперети, не розпоряджає оперовими голосами; дужі голоси не завжди йдуть у парі із драматичним талантом, доступним для всякого роду пєс і такі голоси можуть бути у нашім театрі, серед винішніх обставин, тільки щасливим припадком. Співи, які ми чули, були скромні, але цеж тільки додатки до комедії і не було причини їх соромитись.

Зате гра деяких артистів була першорядна. Перше признання належиться пп. Бенцалеві та Совачевій за знамениті креації, повні життя та гумору. Із Бенцаля, Блавацького, Кривіцької повинні би інші артисти брати собі приклад у дикції. Живими і характеристичними були пп. Паздрій і Яковлів; Бенцалева, Кривіцька, Ленська, Нікитин мали за малі, занадто шаблонові ролі, щоби могли вложити у них дещо із свого таланту. Коли пригадаємо їхні ролі із попереднього вечора, матимемо приклад, якою скалею таланту мусить орудувати наш артист, щоби дати собі раду із репертуаром. В обох пєсах не мали „своїх" справжніх роль ані Блавацький ані Бенцаль ані Кривіцька ані Ленська — всі дуже добрі артисти, зі широкою спроможністю. Тільки Яковлів мав цю щасливу нагоду, виявити свої дані на першорядного артиста.

Саля була повна *м. р.*

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Галя з Миндюків Бобовникова, дружина о. Евгена, упокоїлася в Бозі після короткої недуги дня 15. листопада 1932 у 24-ому році життя. Смерть тієї людини неначе стверджує відому думку, що „вибранці богів умирають молодо". Кожний, хто хоч короткий час мав нагоду зустрітися з Покійною, збереже на завжди образ гарної, ясної душі, що мов сонічний промінь просвітлювала сіру мряку буденщини. Зі своєю ніжною, ліричною вдачею була справжнім сонічком для рідні та найближчого окруження. Колишня пластунка — все своє коротке життя служила високим пластовим ідеалам: Правді, Красі, Добру. Залишила по собі спогад ідеальної, повної людини та глибокий жаль у душі всіх, що її знали. В сумний осінній день, 17. XI., спочила на віки на цвинтарі у Винниках. Нехай легкою їй буде Рідна Земля!

—o—

СПОРТ.

З КАРПАТСЬКОГО ЛЕЩАТАРСЬКОГО КЛЮБУ.

Дня 12. ц. м. улаштував КЛК роздачу нагород за минулий сезон, получену з чайним вечором. Імпреза зібрала велике число гостей і роздача нагород відбулася в піднесеному настрої. Нагороди роздав клюб за краєвий біг на 18 км. і за зїздовий міжклюбовий біг КЛК у Славську. Нагороди за біг з Тростяна і за змагання у скоках членів Філії КЛК у Славську, які відбулися дня 5. і 6. березня ц. р., роздано змагунам зараз після змагань на місці.

Голова КЛК п. В. Паньків, відкриваючи роздачу нагород, привитав відпоручників УСС., всіх спортових клюбів, які брали участь у змаганнях, фундаторів нагород та прибувших гостей.

У краєвих лещ. змаганнях в бігу на 18 км. взяли перші нагороди: Сліпко (УССК), В. Врецьона (КЛК), Гнатейко (УССК), з юніорів Б. Хамула (УССК) і Л. Назар. Клюбову мандрівну нагороду, чашу КЛК за біг на 18 км. фундації п. Іванни Левицької, здобув В. Врецьона, що перший з членів КЛК прийшов до мети.

У зїздовім бігу в Славську першу нагороду, мандрівну чашу фундації ред. „Неділя", здобув Рибачек (УССК), другу Хамула Б. (УССК) і Бойцун (Плай).

В заступстві гол. судді проф. С. Гайдучка роздав нагороди відпоручник У. С. С. д-р Б. Гнатевич. Зібрані гості нагородили змагунів бурливими оплесками.

Мандрівну нагороду краєвих лещ. змагань жінок (фундації Маслосоюзу) в минулому сезоні не приділено, бо до бігу не зголосився ніхто.

Нагороди для членів філії КЛК Славська уфундували установи: „Просвіта", ред. „Нового Часу", „Червона Калина", „Нар. Справа" і книгарня Шевченка.

Після роздачі нагород відбувся чайний вечір, який протягнувся до пізна. Весь дохід з цього вечора призначено на будову власної домівки у Славську, яку вже викінчують. Збудована вона на основі плянів арх. О. Пежанського, виглядає репрезентативно, а клюб робить усякі заходи, щоби зібрати фонди на її викінчення. Ця домівка стане осередком нашого лещ. спорту, зимових таборів, лещ. курсів та інших спортових імпрез, як рівнож зимової гірської туристики. Буде це покищо одинокий український лещ. захист у наших горах. Клюб будує домівку власними заходами і фондами при фінансовій допомозі поч. члена й добродія д-ра Дмитра Левицького.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УССК-у.

В мин. неділю (13. XI.) відбув Український Студ. Спорт. Клюб у Львові свої річні Загальні Збори. Після звідомлень Збори ухвалили абсолюторію уступаючому Виділові і вибрали новий у такому складі: голова — Я. Гладкий, члени — Пачовський, Онишкевич, Павлюк, Рак Роман, Кивелюк, Федаківна Дарія, Шухевич Р. і Біленька Дора. Збори ствердили гарний розвиток Клюбу і приняли кілька внесків, у тому числі також внесок про потребу вишколення спортових інструкторів для краю та про потребу теоретичної спортової освіти для своїх членів.

—o—

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар в приватних оборотах 8.89.75 зол.

В міжбанкових трансакціях нотували: Ню-Йорк 8.91.30—8.91.90, Льондон 29.50—29.75, Цюріх 171.50—171.90, Берлін 211.60—212, Париж 34.95—35.

На акційній біржі нотували лише трансакції в акціях Газоліни по зол. 48.50 і Банку Польського по зол. 86.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко стація надавання, парітас 200 км. Ціни ринкові: Пшениця двірська 24.25—24.75, пшениця збірна 22.75—23.25, жито одноціле 15.00—15.50, жито збірне 14.00—14.25, ячмінь двір. одноц. 13.25—14.00, ячмінь на мливо 11.50—12.00, овес галицький 15.75—16.25, овес замоклий 15.25—15.75, кукурудза краєва 13.25—13.75, бараболі пром. 3.00—3.25, фасоля біла 14.00—18.00, фасоля краса 17.50—18.50, горох пів-Вікторія 19.00—21.00, горох полевий 15.00—17.00, бобик 13.00—14.00, вика чорна 12.00—13.00, вика сіра 10.50—11.00, сіно солодке прасов. 6.50—7.50, солома прас. 4.50—5.00, гречка 13.00—13.50, льон 36.00—38.00, лубін синій 8.75—9.25, ріпак озимий 42.00—46.00, крупи гречані 50 проц. пол. 26.00—28.00, просо краєве 12.00—12.50, макухи льняні 19.00—20.00, мак синій 112.00—122.00.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 17. XI. 1932 за масло експортове та десерове пріма 3·00 зол., за літру молока 21—23 сот., літру сметани 0·90 зол., копу яєць 7·00—7·20 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 18. XI. год. 7.30 „Занадто правдиве, щоби було добре" (закуплена вистава).

Субота, 19. XI. год. 7.30 веч. „Тоска".

Неділя, 20. XI. год. 12. в пол. „Пінокіо" байка для дітей.

Неділя, 20. XI. год. 3.30 попол. „Марія" (зниж. ціни).

Неділя, 20. XI. год. 7.30 веч. „Занадто правдиве, щоби було добре" (Абон. 3).

Понеділок, 21. XI. год. 7.30 веч. „Кавалерія рустікана".

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 18. XI. год. 7.30 веч. „Поцілуй перед зеркалом" (премієра — Абон. 3).

Субота, 19. XI. год. 7.30 веч. „Поцілуй перед зеркалом" (Абон. 3).

Неділя, 20. XI. год. 3.30 попол. „Олімпія" (ціни зниж. — Абон. 2).

Неділя, 20. XI. год. 7.30 веч. „Поцілуй перед зеркалом" (Абонам. 3).

Кіна.

АДРІЯ: „Мельодія серць" (з Віллі Фрічом і Дітою Парльо).

АПОЛЬО: „Непотрібна".

АТЛЯНТІК: „Пісня ночі".

КАСІНО: „Пісня ночі".

КОЛІСЕЙ: „Самітні", ревія „Веселка над Львовом".

КОПЕРНИК: „Біляве Венера" (з Марленою Дітріх).

МАРУСЕНЬКА: „Біляве Венера" (з Марленою Дітріх).

МІРАЖ: „Трейдер Горн".

ОАЗА: „Мексиканка" й ревія.

ПАЛЯС: „Мусиш бути моєю" комедія.

ПАН: „Із життя одної ночі".

ПАСАЖ: „Таємна шістка".

ПРОМІНЬ: „Чотирьох із легії".

СТИЛЕВЕ: Власта Буріян: „Під кураґелею".

УТІХА: „Наїздники".

ХИМЕРА: „Капітан Валин".

Присилайте передплату!

Закордонне радіо.

Пятниця, 18. листопада 1932.

Ляйпціґ (389,6) 22.25 Сучасна музика, **Братислава** (278,8) 15.30 Фортепян, 18.05 Музика, **Міляно** (331,4) 20.45 Концерт, **Штутґарт** (360,6) 20.00 Моцарт-Шуберт, **Гамбурґ** (372,2) 20.00 Оперткова музика, **Рим** (435,4) 13.00 Концерт, **Беромінстер** (459,4) 20.10 „Лікар мимоволі" оп. Гуноде, **Відень** (517,2) 11.30 Квартет, 21.00 Олімпійський концерт, **Будапешт** (550,5) 16.30 Циг. орхестра, 19.30 „Дон Хуан", оп. Моцарта, **Харків** (937,5) 10.00, 15.00, 17.30, 19.00 Концерт, 11.00 Звуковики, 16.35 Літер. трансмісія.

Субота, 19. листопада 1932.

Ляйпціґ (389,6) 20.00 Концерт, **Мор. Острава** (263,3) 10.00 Військ. орхестра, 21.30 Хор соколів, **Гамбурґ** (372,2) 20.00 Концерт, **Берлін** (419) 20.00 „Гофманові оповідання" оп. Офенбаха, **Рим** (441,2) 13.00 Орхестра, 20.45 „Ля Ведова Шальтра" оп. Вольф-Ферарія, **Прага** (488,6) 15.00 Кабарет, **Відень** (517,2) 11.30 Капеля, 20.10 „Гроші без праці" ком. Колянтуоонія, **Мінхен** (532,9) 19.35 „Міньон" оп. Томаса, **Харків** (937,5) 14.30 Концерт для сільських дітей, 15.00, 19.00 Концерт, 16.35 Муз.-літ. авдиція, 18.15 Мист. трансмісія, 24.00 Українська музика.

Львівське радіо.

Пятниця, 18. листопада 1932.

11.40 Огляд преси, 11.58 Час, 12.10 Грамофон, 13.20 Метеор. комунікат, 15.40 Господарський комунікат, 16.00 „Сахем" для дітей, 16.15 Лекція англ. мови, 16.30 Грамофон, Сільва рерум, 16.40 „Радіофонія" відч., 17.00 Концерт, 18.00 Авд. „Блакитних", 18.15 Всячина, 18.30 Муз. авдиція, 19.00 Торговля в Америці, 19.45, 22.45 Прес. рад. денник, 20.00 Муз. балачка, 20.15 Симф. концерт, 22.40 Спорт, 22.55 Комунікати, 23.00 Танк. музика.

Субота, 19. листопада 1932.

11.40 Огляд преси, 11.58 Час, 12.10 Грамофон, 13.10 Метеор. комунікат, 13.15 Шк. поранок, 15.40 Господарський комунікат, 16.00 „Як щастя заприязнилося з працею" для молоді, 16.25 Грамофон, Сільва рерум, 16.40 „Стеф. Жеромський" відч., 17.00 Авд. для хорих, легка орхестра, 17.30 Концерт, 17.40 „Окраїнний лицар" (Пан на Бубнівці), 18.00 Легка музика, 18.35 Економічні новини, 19.10 Всячина, 19.30 На овиді, 20.00 Комп. концерт Серг. Прокофієва, 20.45 Спорт, 20.50 Прес. рад. денник, 20.55 Легка музика, 22.05 Шопенові твори, 22.40 „Досконала банальність", 22.55 Комунікати, 23.00 Танкова музика.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.